

Posudek bakalářské práce Heleny Bartošové

Předložky v psané češtině českých neslyšících

V bakalářské práci se kol. Bartošová zaměřila na češtinu užívanou českými neslyšícími; dílčí oblast, na kterou se soustřeďuje (tj. podoba a užívání českých předložek) se zvýznamňuje mj. i s ohledem na charakter českého znakového jazyka. I proto očividně diplomantka věnuje pozornost zvl. předložkám zařazeným (Čermákem) do třídy "lokalizace" (a podtřídy „určení polohy“). V práci by byla užitečná informace (diskutovaly jsme o tom s kol. Bartošovou i během vzniku práce), proč autorka vybrala k výzkumu právě předložky *vedle, na, nad, pod, před, mezi*, nikoli jiné předložky téže třídy/podtřídy. Bylo by možné podat toto vysvětlení při obhajobě?

Základem úvah o podobě a užívání předložek je (vedle odborné literatury) především materiál, který diplomantka získala na jedné pražské škole pro sluchově postižené; ocenit je přitom třeba, že všechny získaný materiál autorka zpřístupňuje i dalším zájemcům o sledovaný problém (K materiálu mám jednu poznámku: ne vždycky si je čtenář jistý vhodností „podkladů“, které jsou při získávání materiálu využity, srov. např. *Pod Pavlem byla kaluž vody* nebo *Na otci seděla kočka...* apod.). V souvislosti s materiálem bych prosila o vysvětlení, proč práce nevychází (viz zadání) z excerpce psaných žákovských projevů - a proč se k materiálu směřovalo jinou cestou.

Získanému materiálu se autorka věnuje pečlivě, ne vždy je ale v jeho výkladu (a ani ve výkladech úvodních opřených o odbornou literaturu) všechno úplně jasné. Prosila bych proto kol. Bartošovou, aby se při obhajobě vyjádřila k následujícím poznámkám, příp. aby odpověděla na následující otázky.

- Jak se (s. 10) prostor vyjadřuje v češtině? A jak v českém znakovém jazyce? Jde skutečně, v souvislosti s daným tématem, o vyjadřování „prostoru“?
- Ve vyjádření českého "Stojím na mostě, pod kterým právě projíždí loď" (s. 18) v českém znakovém jazyce se neužije klasifikátor pro „most“?
- Jak autorka rozlišuje (s. 18) mezi větou a výpovědí?
- Co to je (s. 21) textová komunikace?
- Zajímaly by mne (s. 24) podrobnější informace o „zkoumání“ Hudákové a Komorné, z nichž vyplývá, že čeští neslyšící užívají v porovnání se slyšícími kratší a jednodušší věty. Bylo by možné uvést, na jakém vzorku dané autorky problém zkoumaly, jaké metody byly při získávání materiálu využity, s jakým (a s jak velkým) vzorkem slyšících respondentů byly neslyšící srovnáváni - a kde byly publikovány výsledky výzkumů?
- Přivítala bych, kdyby autorka mohla při obhajobě podrobněji charakterizovat formálně konstruktivistické výukové metody.
- Jsou publikace *Učíme se češtinu I, II, III* skutečně učebnice?
- Platí-li to, co je napsáno na s. 29 o vertikální koncepci, měla by být zodpovězena otázka: zařazují-li se předložky do výuky dle významu (ne dle formy nebo příslušnosti k jistému pádu), jak může žák (neznaje třeba ještě pádové tvary k předložce příslušné) předložky smysluplně užívat?

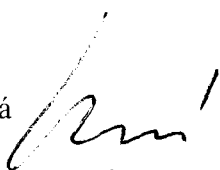
V rozborech odpovědí slovního textu je podle mého názoru málo reflektovaná skutečnost, že ten, kdo psané projevy českých neslyšících analyzuje, vkládá do analýzy své "představy", a to někdy do takové míry, že úplně vylučuje faktor náhody (neslyšící při volbě „tvaru“ vůbec nemusí provádět operace typu určení jmenného rodu, přiřazení ke vzoru atd. – koncovku mohou volit „jen tak“). V této souvislosti se pak nabízejí otázky typu – uvedu jen jeden příklad): jak víme, že (s. 41) žáci (namísto tvaru genitivu) „vytvořili tvar instrumentálu ... jako např. *nad/pod hradem*“ – co když vytvořili tvar podle „mořem“ nebo „městem“? Pak

by asi bylo namístě daný doklad zařadit jinam, nikoliv do skupiny „podle náležitých deklinačních vzporů s nenáležitými pádovými sufixy“. Co o tom soudí autorka?

Vnější podobě své práce věnovala Helena Bartošová velkou pozornost, překlapy se v práci vyskytují skutečně jen ojediněle, pravopisné chyby jsou výjimečné (některé ale, např. s. 60, poněkud zarazí), zase ne časté bývají problémy se stylizací (někdy, např. s 56, jsou na úkor srozumitelnosti textu).

Závěr: Bakalářská práce Heleny Bartošové je solidní materiálovou prací, v níž autorka reprodukuje prostudovanou odbornou literaturu a získaný jazykový materiál analyzuje pečlivě, do detailu. Obojí někdy ale bez potřebného kritického odstupu, popř. bez potřebného nadhledu (např. v souvislosti s tím, jaké poznatky o izolační angličtině mohou být v úvahách o flektivní češtině využity – a co v nich pro češtinu „chybí“, resp. v čem tyto poznatky autorce nepomohly - a nebo v souvislosti s tzv. horizontální a vertikální prezentací české deklinace). Bakalářská práce ale splňuje požadavky na tento typ práce kladené a může být podkladem k obhajobě.

27. srpna 2010
Alena Macurová

Návrh klasifikace: velmi dobře (s možným posunem podle obhajoby)